

Sygn. akt IV CSK 527/18

POSTANOWIENIE

Dnia 22 maja 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa J. K.

przeciwko P. L. i P. K.

przy udziale interwenienta ubocznego po stronie pozwanych - Fundacji [...] w W.

o ochronę dóbr osobistych i zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 22 maja 2019 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanych

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 30 stycznia 2018 r., sygn. akt I ACa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W wyniku rozpoznania apelacji obu stron postępowania, tj. powoda J. K. oraz pozwanych P. L. i P. K., wyrokiem z dnia 30 stycznia 2018 r. Sąd Apelacyjny w [...] w sprawie o ochronę dóbr osobistych i o zapłatę, zmienił wyrok Sądu Okręgowego w G. z dnia 15 czerwca 2016 r. w ten sposób, że nadał nową treść oświadczeniu, jakie zobowiązany był złożyć pozwany P. L., przeprasząc J. K. – Prezydenta Miasta [...] za opublikowanie na łamach dziennika „R.” w okresie od lipca 2008 r. do lutego 2009 r., kiedy to P. L. sprawował funkcję redaktora naczelnego tego dziennika, jednoznacznych i nieprawdziwych sformułowań na temat złożenia przez J. K. propozycji korupcyjnej (...), co mogąc wywołać u czytelników odczucie, że jego postępowanie jest niezgodne z prawem – naruszyło dobra osobiste J. K.; ponadto zmniejszył ilość ogłoszeń prasowych do dwóch w odstępach tygodniowych; nadał także treść oświadczeniu, jakie zobowiązany został złożyć pozwany P. K., przeprasząc J. K. w podobny sposób i za podobny czyn jak w oświadczeniu, o którym była mowa wcześniej; podobnie zmniejszył ilość ogłoszeń prasowych tego dotyczących; zasądził od pozwanych na rzecz powoda dalszą kwotę i oddalił powództwo w pozostałym zakresie; oddalił apelacje w pozostałej części i rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Wydając orzeczenie Sąd Apelacyjny uznał, że przypisanie powodowi zachowań przestępczych, nie mających miejsca narusza jego dobre imię, które w przypadku osoby publicznej jest niezbędne do pełnionej funkcji, są zatem spełnione przesłanki ochrony dóbr osobistych z art. 23 i 24 k.c. Uwzględniona została apelacja pozwanych co do naruszenia przez Sąd pierwszej instancji art. 12 ust. 1 pkt 1 i 2 w związku z art. 6 ust. 1 ustawy Prawo prasowe i w związku z art. 23 i 24 k.c., przez zmianę treści oświadczeń pozwanych. Za częściowo uzasadniony został zarzut powoda naruszenia art. 448 w związku z art. 23 i 24 k.c. w zakresie kwoty zasądzzonego zadośćuczynienia.

W skardze kasacyjnej pozwani zarzucili Sądowi Apelacyjnemu naruszenie zaskarżonym w całości wyrokiem przepisów prawa materialnego, tj. art. 24 § 1 k.c. przez jego błędną wykładnię i uznanie, że treść nakazanego oświadczenia nie

wymaga wskazania publikacji, w których doszło do naruszeń oraz wskazania konkretnych sformułowań naruszających dobra osobiste powoda, wobec czego nie można ustalić przyjętego zakresu naruszeń; art. 38 ustawy z dnia 28 stycznia 1984 r. Prawo prasowe przez błędną jego wykładnię, skutkującą uznaniem, że redaktor naczelny, którego jedyna rola ogranicza się do wyznaczenia zespołu dziennikarzy zajmujących się tematem ponosi odpowiedzialność za opublikowanie materiału procesowego oraz miał on osobisty wpływ na ukazanie się danego materiału procesowego; art. 12 ust. 1 pkt 1 prawa procesowego – przez przyjęcie, że opisywanie przez dziennikarzy nie dysponujących możliwościami jakie posiadają organy ścigania w zakresie weryfikacji autentyczności nagrania kwestii propozycji korupcyjnej wskazuje na bezprawność pozwanych i naruszenie staranności i rzetelności dziennikarskiej; art. 24 k.c. przez jego niewłaściwe zastosowanie w wyniku błędnego uznania, iż działanie pozwanych miało charakter bezprawny; art. 442 § 1 k.c. przez przyjęcie, że złożenie w toku procesu nowych artykułów rozszerzających powództwo, z których powód wywodził żądanie zadośćuczynienia w kontekście naruszenia dóbr osobistych w określonych publikacjach prasowych nie może prowadzić do przedawnienia roszczenia, mimo upływu jego terminu. Naruszenie przepisów postępowania dotyczy art. 193 § 3 k.p.c. przez nieuwzględnienie, że złożone w toku procesu nowych artykułów prasowych, z których powód wywodził żądanie zadośćuczynienia w kontekście naruszenia przez pozwanych jego dóbr osobistych stanowi rozszerzenie powództwa, co uprawniałoby pozwanych do podniesienia zarzutu przedawnienia tych roszczeń. Skarżący wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie tego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania, z zasądzeniem kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania, ponieważ nie zostały spełnione przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powołano się na art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., czyli na oczywistą zasadność skargi oraz na art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. z uwagi na występujące w sprawie istotne zagadnienia prawne.

Oczywista zasadność skargi jest motywowana tym, że Sąd drugiej instancji dokonał błędnej wykładni art. 24 § 1 k.c. przez przyjęcie, iż oświadczenie, które ma być złożone celem usunięcia skutków naruszenia dóbr osobistych nie wymaga wskazania publikacji, w których doszło do tych naruszeń oraz wskazania konkretnych sformułowań naruszających dobra osobiste powoda. Pozwani twierdzą, że bez konkretnej treści oświadczenia nie można ustalić, na czym polegało naruszenie dóbr osobistych, za co się przeprasza, a Sąd posłużył się nader ogólnikowym sformułowaniem.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego i doktrynie od dawna jest utrwalone i znane stanowisko, co oznacza oczywiste uzasadnienie skargi kasacyjnej, która jest nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia prawomocnego orzeczenia sądowego. Z pewnością nie jest nim samo niezadowolenie strony z rozstrzygnięcia sądu, lecz musi być widoczne na pierwszy rzut oka, że rażąco zostało naruszone prawo i nie wymaga to żadnych pogłębionych analiz i ocen. Z okoliczności sprawy widać natomiast, że treść i forma przeprosin za naruszenie dóbr osobistych powoda, co w sformułowaniu wniosku przyznają skarżący, winna odpowiadać istocie sporu i zadowalać przede wszystkim pokrzywdzonego naruszeniem jego dobra, a pokrzywdzony orzeczenia nie zakwestionował od strony prawnej. Pomijając inne przyczyny, to chcąc zachować czytelność i możliwość odbioru przekazu, jakie powinno zapewniać oświadczenie o przeprosinach w wyniku naruszenia dóbr osobistych, temu ma odpowiadać treść ogłoszeń nakazanych zaskarżonym wyrokiem. Nie można więc twierdzić, że spełnione zostały przesłanki określone w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Podobnie przedstawia się sformułowanie pięciu zagadnień prawnych, z których pierwsze z powołaniem się na art. 38 Prawa prasowego dotyczy roli redaktora naczelnego gazety i jego odpowiedzialności za opublikowanie materiału prasowego. Drugie pytanie, trudne do odczytania, dotyczy w kontekście art. 12 ust. 1 pkt 1 Prawa prasowego, umorzenia postępowania karnego dotyczącego przestępstwa korupcyjnego i „jaki rodzaj działań mają podejmować dziennikarze w odniesieniu do tego typu nagrań [nagrań propozycji korupcyjnej], aby nie postawić im zarzutu bezprawnego działania”. Według trzeciego pytania, Sąd Najwyższy miałby odpowiedzieć, czy można przyjąć, iż bezprawny charakter

według art. 24 § 1 k.c. ma działanie, polegające na opisywaniu zdarzeń uprawdopodobnionych, jeżeli na chwilę publikacji nie zostały one udowodnione. Czwarte pytanie odnosi się do przedawnienia roszczeń na podstawie art. 442¹ § 1 k.c., a piąte dotyczy rozszerzenia powództwa w rozumieniu art. 193 § 3 k.p.c.

Mimo zapowiedzi w uzasadnieniu wniosku, że się respektuje stanowisko orzecznictwa i doktryny w kwestii tego, co oznacza sformułowanie zagadnienia prawnego, które ma być ponadto istotne, żadne z pytań, bo trudno mówić, aby były to zagadnienia prawne, nie odpowiada tym założeniom. Są one pozbawione poważnej analizy prawnej, z powołaniem się na piśmiennictwo i orzecznictwo Sądu Najwyższego oraz sądów powszechnych, ze wskazaniem rozbieżności w rozumieniu powoływanych przepisów oraz ze wskazaniem stanowiska, jakie reprezentują skarżący. Nie bez powodu występuje ustawowy przymus profesjonalnej pomocy prawnej w występowaniu do Sądu Najwyższego, gdyż wystąpienia te muszą mieć profesjonalne zaprezentowanie stawianych problemów. W dodatku pytania zostały silnie powiązane z okolicznościami sprawy, brak im tym samym charakteru abstrakcyjności i ogólności, wskazania na różne rozumienie przepisów, na które się powołują, a nie tylko pokazując różnice w zakresie uwarunkowań sprawy. Pośrednio zadane pytania prawne kierują się w stronę wykazania braku winy redakcji za publikowane materiały, jednak kwestia ta była już poddana ocenie sądu *ad rem*.

Na niektóre pytania odpowiedź jest dość oczywista i można przypuszczać, że pełnomocnik skarżących ją zna, chce jakby ich potwierdzenia przez Sąd Najwyższy, po to, aby było to słyszalne. Pytania dotyczące rozszerzenia powództwa oraz kwestii przedawnienia roszczeń nie mają obecnie znaczenia dla merytorycznego rozstrzygnięcia sprawy, a w każdym razie szczątkowe uzasadnienia tych pytań o tym nie przekonują.

W tej sytuacji uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) nie spełniło warunków prawnych, o których mowa w art. 398⁹ § 1 k.p.c., zatem na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. należało orzec jak na wstępie.

aj
[aw]